موسسه حقوقی آوای عدالت سروش

قانون تصویب تشریفات (پروتکل) حفاظت از دریای خزر در برابر آلودگیناشی از منابع و فعالیت های مستقر در خشکی الحاقی به کنوانسیونچهارچوب حفاظت از محیط زیست دریایی دریای خزر
---

- :- -:-= شماره۴۲۳/۴۱۸۸۰۵ ۱۳۹۴/۶/۱۵

حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر حسن روحانی

ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

عطف به نامه شماره ۴۹۲۹۴/۱۵۹۷۸۳ مورخ ۱۳۹۲/۱۰/۱۵ در اجرای اصل یکصد و بیست وسوم (۱۲۳) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران قانون تصویب تشریفات (پروتکل) حفاظت از دریای خزر در برابر آلودگی ناشی از منابع و فعالیت های مستقر در خشکی الحاقی به کنوانسیون چهارچوب حفاظت از محیط زیست دریایی دریای خزر که با عنوان لایحه به مجلس شورای اسلامی تقدیم گردیده بود، با تصویب در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۹۴/۵/۱۸ و تایید شورای محترم نگهبان، به پیوست ابلاغ می گردد.

رئیس مجلس شورای اسلامی ـ علی لاریجانی

شماره۷۶۸۲۱ ۱۳۹۴/۶/۲۳

سازمان حفاظت محیط زیست

در اجرای اصل یکصد و بیست و سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به پیوست «قانون تصویب تشریفات (پروتکل) حفاظت از دریای خزر در برابر آلودگی ناشی از منابع و فعالیت های مستقر در خشکی الحاقی به کنوانسیون چهارچوب حفاظت از محیط زیست دریایی دریای خزر» که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ هجدهم مردادماه یکهزار و سیصد و نود و چهار مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۹۴/۶/۴ به تایید شورای نگهبان رسیده و طی نامه شماره ۴۲۳/۴۱۸۸۰ مورخ ۱۳۹۴/۶/۱۵ مجلس شورای اسلامی واصل گردیده، جهت اجرا ابلاغ می گردد.

با توجه به اصل یکصد و بیست و پنجم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران اجرای مفاد موافقتنامه منوط به انجام تشریفات امضا سند، نزد امین اسناد و ترتیبات مندرج در ماده (۲۲) موافقتنامه می باشد.

رئیس جمهور ـ حسن روحانی
قانون تصویب تشریفات (پروتکل) حفاظت از دریای خزر در برابر آلودگیناشی از منابع و فعالیت های مستقر در خشکی الحاقی به کنوانسیونچهارچوب حفاظت از محیط زیست دریایی دریای خزر

ماده واحده ـ تشریفات (پروتکل) حفاظت از دریای خزر در برابر آلودگی ناشی از منابع و فعالیت های مستقر در خشکی الحاقی به کنوانسیون چهارچوب حفاظت از محیط زیست دریایی دریای خزر مورخ ۱۳۹۱/۹/۲۲ هجری شمسی (برابر با ۲۰۱۲/۱۲/۱۲ میلادی) مشتمل بر بیست و نه ماده و پنج پیوست، به شرح ضمیمه تصویب می شود.

تبصره ـ رعایت اصل یکصد و سی و نهم (۱۳۹) قانون اساسی در اجرای ماده (۲۱) و اصل هفتاد و هفتم (۷۷) قانون اساسی در اجرای ماده (۲۳) تشریفات (پروتکل) الزامی است.

بسم الله الرحمن الرحیم

تشریفات (پروتکل) حفاظت از دریای خزر در برابر آلودگی ناشی از منابع

و فعالیت های مستقر در خشکی الحاقی به کنوانسیون چهارچوب

حفاظت از محیط زیست دریایی دریای خزر

مقدمه

دولتهای ساحلی دریای خزر

جمهوری آذربایجان

جمهوری اسلامی ایران

جمهوری قزاقستان

فدراسیون روسیه

ترکمنستان

که از این پس «طرفهای متعاهد» خوانده می شوند و عضو کنوانسیون چهارچوب حفاظت از محیط زیست دریایی دریای خزر، منعقده در تهران، جمهوری اسلامی ایران، به تاریخ ۱۳۸۲/۸/۱۳ هجری شمسی (۴ نوامبر ۲۰۰۳میلادی)، می باشند.

با عزم به اجرای کنوانسیون، به ویژه مواد(۷) و بند(۱) ماده(۱۱) آن

با در نظر گرفتن برنامه اقدام راهبردی کنوانسیون برای دریای خزر، منعقده در تهران، جمهوری اسلامی ایران، به تاریخ ۱۳۸۷/۸/۲۲ هجری شمسی (۱۲ نوامبر ۲۰۰۸ میلادی)

با تصدیق ویژگی منحصر به فرد زیست بوم شناسی و آب شناسی دریای خزر به عنوان بزرگترین پیکره آبی درون سرزمینی در کره زمین

با ابراز تمایل به پیگیری حمایت و حفاظت از محیط زیست دریایی و مناطق ساحلی و بهره برداری پایدار از منابع طبیعی دریای خزر به عنوان جزئی یکپارچه از فرآیند توسعه، که پاسخگوی نیازهای نسل های فعلی و آینده به شیوه ای منصفانه باشد،

با آگاهی از خطرات جدی ای که از جانب آلودگی ناشی از منابع و فعالیت های مستقر در خشکی متوجه محیط زیست دریایی و مناطق ساحلی، منابع زنده و سلامت انسانی می شود،

با مدنظر قرار دادن ویژه مشکلات زیست محیطی ناشی از تغییرات سطح آب دریا

با توجه به اهمیتی که کشورهای ساحلی دریای خزر برای برنامه جهانی اقدام برای حمایت از محیط زیست دریایی ناشی از فعالیت های مستقر در خشکی، منعقده در واشنگتن دی.سی، به تاریخ ۳ نوامبر ۱۹۹۵ میلادی، (۱۳۷۴/۸/۱۲ هجری شمسی) قائل هستند،

به ترتیب زیر موافقت نمودند:

ماده۱ـ هدف تشریفات (پروتکل)

هدف از این تشریفات (پروتکل)، پیشگیری، مهار و کاهش و تا حد امکان از میان بردن آلودگی محیط زیست دریایی ناشی از منابع و فعالیت های مستقر در خشکی است تا این که محیط زیست دریایی دریای خزر از لحاظ زیست محیطی سالم شده و حفظ گردد.

ماده۲ـ کاربرد اصطلاحات

از لحاظ این تشریفات (پروتکل):

الف ـ «اجلاس طرفهای متعاهد» به معنی نهاد موضوع ماده(۲۲) کنوانسیون است.

ب ـ «دبیرخانه» به معنی نهاد موضوع ماده(۲۳) کنوانسیون است.

پ ـ «بهترین فنون موجود (بی.ای.تی)» به معنی جدیدترین مرحله پیشرفت فرآیندها، تسهیلات یا روشهای عملیاتی است که بیانگر مناسب بودن عملی یک اقدام خاص برای محدود کردن خروجی ها و ضایعات می باشد. «فنون» شامل فناوری های مورد استفاده و روش طراحی ، ساخت، نگهداری، بهره برداری و از کار انداختن تأسیسات می شود.

ت ـ «بهترین رویه های زیست محیطی (بی.ای.پی)» به معنی اعمال مناسب ترین ترکیب تدابیر و راهبردهای کنترل زیست محیطی می باشد.

ث ـ «منطقه ساحلی» به معنی مناطق خشکی مجاور خط ساحلی است که به علت نزدیکی به دریا و بر اثر تغییرات سطح آب دریا آسیب پذیر می باشد.

ج ـ «نقطه بحرانی» به معنی بخش محدود و معینی از خشکی، پیشرفتگی آب سطحی، یا لایه آبزی معینی است که در معرض آلودگی بیش از حد بوده و نیازمند توجه همراه با اولویت است تا از آثار مخرب بالفعل یا بالقوه بر سلامت انسانی، زیست بوم ها، یا منابع و عرصه های طبیعی دارای اهمیت اقتصادی پیشگیری شده یا این قبیل آثار کاهش یابند.

چ ـ «آلودگی ناشی از منابع مستقر در خشکی» به معنی آلودگی دریا از همه نوع منابع نقطه ای و پراکنده واقع در خشکی است که از طریق آب، از طریق هوا یا به طور مستقیم از ساحل به محیط زیست دریایی برسد.

ح ـ «منابع نقطه ای» به معنی منابع آلودگی مستقر در خشکی است که مواد خروجی از هر نوع مجرای قابل تشخیص، محدود، و مجزا وارد محیط زیست می گردد که مواردی از قبیل لوله ها، خروجی های فاضلاب، کانالها، گودالها، تونلها، مجراها یا چاههایی که آلوده کننده ها از آنها تخلیه می شوند یا ممکن است از آنها تخلیه شوند، را شامل می شود اما محدود به آنها نمی شود.

خ ـ «منابع پراکنده» به معنی منابع آلودگی مستقر در خشکی، غیر از منابع نقطه ای، است که مواد از طریق آنها در نتیجه هرزآب های زمین، بارندگی، رسوبات جوی، زهکشی، تراوش، یا تغییرات آب‌شناسی یا تخریب زیستگاهها وارد محیط زیست می شود.

د ـ «خروج» به معنی هر نوع تخلیه، برون ریزی یا رهاسازی مواد آلوده کننده به آب، هوا یا خاک است.

ذ ـ «کنترل خروجی ها» به معنی کنترل هایی است که مستلزم محدودیت خاص خروجی ها است، از قبیل مقادیر محدود خروجی، یا هر نوع محدودیت یا شرایط دیگر ناظر بر آثار، ماهیت یا سایر ویژگی های یک خروجی یا شرایط عملیاتی است که بر خروجی تاثیر می گذارد.

ر ـ «مقادیر محدود خروجی» به معنی جرم، که با برخی عوامل خاص تعیین می گردد، تراکم یا سطح یک خروجی است که نمی تواند طی یک یا چند دوره زمانی افزایش یابد. مقادیر محدود خروجی برای مواد معمولا در نقطه ای اعمال می شود که این خروجی ها از تأسیسات خارج می شود و رقیق شدن در تعیین آنها درنظر گرفته نمی شود.

ز ـ «استاندارد کیفیت زیست محیطی (ای.کیو.اس)» به معنی تراکم یک ماده خاص یا گروهی از مواد در آب، رسوبات یا جانداران است که به منظور حفاظت از سلامت انسانی و محیط زیست، نباید از حدخاصی فراتر رود.

ژ ـ «هدف کیفیت زیست محیطی(ای.کیو.اُ)» به معنی هدفی است که وضعیت مطلوب کیفیت زیست محیطی را تبیین نموده و باید در یک منطقه زیست محیطی خاص، نظیر رودخانه، ساحل یا منطقه صنعتی، رعایت گردد.

ماده۳ـ دامنه شمول

این تشریفات (پروتکل) طبق ماده(۳) کنوانسیون و به موجب ماده(۱) این تشریفات (پروتکل) در موارد زیر اعمال می شود:

الف ـ خروجی مواد آلوده کننده ناشی از منابع نقطه ای و پراکنده مستقر در خشکی که آثار مخربی بر محیط زیست دریایی و یا مناطق ساحلی دریای خزر به جا گذارده یا بتواند به جای گذارد. این خروجی ها، شامل موادی می‌باشند که از جمله از طریق رودخانه ها، کانال ها یا سایر مجراهای آبی، جریانهای آبی زیرزمینی، زباله ها و فاضلاب های ساحلی، زباله های دفن شده در زیربستر دریا که از خشکی به آن دسترسی وجود داشته باشد یا از طریق هرزآب ها، به محیط زیست دریایی شامل آبهای لب شور، باتلاق های شوره زار و تالاب های ساحلی برسد.

ب ـ ورود مواد آلوده کننده از منابع مستقر در خشکی که تحت شرایط مذکور در پیوست شماره(۳)، که از طریق جو وارد

محیط زیست دریایی دریای خزر شود.

پ ـ آلودگی ناشی از فعالیت هایی از قبیل تغییر فیزیکی وضعیت طبیعی خط ساحلی و تغییر یا انهدام مناظر یا زیستگاهها، به محیط زیست دریایی و یا مناطق ساحلی دریای خزر صدمه وارد نماید.

ماده۴ـ تعهدات کلی

۱ـ طرفهای متعاهد به طور انفرادی یا مشترک کلیه تدابیر لازم را به موجب مقررات کنوانسیون به منظور پیشگیری، مهار، کاهش و تا حد امکان از بین بردن آلودگی و هر اثر مخرب دیگر بر محیط زیست دریایی و مناطق ساحلی دریای خزر ناشی از فعالیت های مستقر در خشکی به عمل خواهند آورد.

۲ـ طرفهای متعاهد، به ویژه اقدامات زیر را به عمل خواهند آورد:

الف ـ اعمال اصل پیشگیری که به موجب آن هرگاه تهدید آسیب جدی یا غیرقابل جبران به محیط زیست دریایی یا سلامت عمومی وجود داشته باشد، فقدان قطعیت کامل علمی نمی تواند دلیلی بر به تعویق انداختن اقدامات مقرون به صرفه برای جلوگیری از چنین آسیبی محسوب شود.

ب ـ اعمال اصل پرداخت هزینه ها از سوی آلوده کننده، که به موجب آن هزینه های اقدامات پیشگیری، مهار و کاهش آلودگی باید از سوی آلوده کننده پرداخت شود.

پ ـ ترویج همکاری بین طرفهای متعاهد در ارزیابی آثار زیست محیطی در خصوص فعالیت هایی که احتمال می رود آثار نامطلوب چشمگیری بر محیط زیست دریایی دریای خزر به جا بگذارد.

ت ـ اطمینان از این که در جریان تدوین طرحها و برنامه ها، عوامل زیست محیطی، از جمله جنبه های مرتبط با سلامت، به طور کامل مدنظر قرار گیرند.

ث ـ اجرای اقدامات پیشگیرانه برای به حداقل رساندن خطر آلودگی ناشی از حوادث صنعتی و بلایای طبیعی از طریق برنامه آمادگی و واکنش نسبت به بلایا

ج ـ اتخاذ تدابیر حفاظتی خاص در برابر آلودگی از منابع مستقر در خشکی و فعالیت هایی که بالقوه به مناطق تخم ریزی طبیعی ماهی خاویار، ماهی آزاد دریای خزر و سایر گونه های ارزشمند لطمه می زند.

چ ـ ترویج توسعه پایدار مناطق ساحلی از طریق رهیافتی یکپارچه نسبت به توسعه مناطق ساحلی

ح ـ تلاش برای همکاری بر مبنای رضایت متقابل در دستیابی به اهداف این تشریفات (پروتکل) با دولتهای غیرساحلی که بخشهایی از حوزه آبریز دریای خزر در قلمرو آنها واقع شده است.

ماده۵ ـ اقدامات اجرائی

۱ـ هر طرف متعاهد یک مقام ملی صالح را برای هماهنگی اجرای این تشریفات (پروتکل) تعیین خواهد کرد و مراتب را از طریق دبیرخانه به اطلاع سایر طرفهای متعاهد خواهد رساند.

۲ـ در اجرای این تشریفات (پروتکل)، طرفهای متعاهد موارد زیر را انجام خواهند داد:

الف ـ تصویب برنامه ها یا طرحهای اقدام منطقه ای و یا ملی مبتنی بر کنترل منبع آلودگی و اقدامات مهارکننده، و در صورت اقتضا، تدوین جدولهای زمانی برای تکمیل این طرحها و برنامه ها. در جریان تدوین این قبیل برنامه ها یا طرح ها، طرفهای متعاهد می توانند توصیه های برنامه اقدام جهانی برای حفاظت از محیط زیست دریایی ناشی از فعالیت های مستقر در خشکی و مقررات مربوط برنامه اقدام راهبردی دریای خزر را مدنظر قرار دهند.

ب ـ مدنظر قرار دادن فعالیتها و مواد مندرج در پیوست شماره (۱) از طریق تدوین، تصویب و اجرای تدریجی موارد زیر:

اول ـ کنترل خروجی‌ها، از جمله محدودیت مقادیر خروجی مواد مربوط، استانداردهای کیفیت زیست محیطی و اهداف کیفی زیست محیطی، و همچنین رویه های مدیریتی مبتنی بر عوامل مندرج در پیوست شماره (۱) و

دوم ـ جداول زمانی دستیابی به این محدودیت ها، رویه های مدیریتی و اقدام های مورد توافق طرفهای متعاهد

پ ـ بکارگیری یا ترغیب بهترین فنون موجود و بهترین رویه های زیست محیطی و اجرا، دسترسی و انتقال فناوریهایی که از لحاظ زیست محیطی سالم باشند، از جمله فناوری های مربوط به تولید سالم تر، با در نظر داشتن شرایط و معیارهای اجتماعی، اقتصادی و فناورانه مذکور در پیوست شماره (۵)

ماده۶ ـ دستورالعمل ها و استانداردهای مشترک

۱ـ به‌موجب ماده(۱۸) کنوانسیون، طرفهای متعاهد به تدریج، و در صورت لزوم با همکاری سازمان های صلاحیتدار بین المللی، دستورالعمل های مشترک، و در صورت اقتضا، استانداردها یا معیارهای مشترک را به ویژه در موارد زیر تنظیم و تصویب خواهند کرد:

الف ـ طول، عمق و موقعیت خطوط لوله برای پسماندهای ساحلی، به ویژه با توجه به روشهای مورد استفاده برای تصفیه خروجی ها

ب ـ الزامات خاص برای خروجی هایی که نیاز به تصفیه جداگانه دارند.

پ ـ کیفیت آب دریا که برای حفاظت از سلامت انسانی، منابع زنده و زیست بومهای مورد استفاده برای مقاصد خاص ضرورت دارد.

ت ـ کنترل، و در صورت لزوم، جایگزینی تدریجی محصولات، تأسیسات و فرآیندهای صنعتی و سایر فرآیندهایی که موجب آلودگی مهم محیط زیست دریایی و مناطق ساحلی می گردد.

ث ـ الزامات خاص مربوط به کمیت مواد تخلیه شده (مذکور در پیوست شماره ۱)، میزان تراکم آنها در مواد خروجی و روشهای تخلیه آنها

۲ـ برنامه ها و طرحهای اقدام منطقه ای موضوع جز (الف) بند(۲) ماده(۵) این تشریفات (پروتکل) با رعایت موارد زیر تدوین و اجرا خواهند شد:

الف ـ طرفهای متعاهد مقادیر مشترک محدودیت خروجی ها، استانداردهای کیفیت زیست محیطی یا اهداف کیفی زیست محیطی، و همچنین جداول زمانی اجرای تدابیر اتخاذ شده را با هدف پیشگیری، کاهش یا، در صورت اقتضا، محو آلودگی ناشی از منابع و فعالیت های مستقر در خشکی را برای مواد مذکور در پیوست شماره (۱) این تشریفات (پروتکل) تعیین

کرده و به صورت دوره ای مورد بازبینی قرار خواهند داد؛ و

ب ـ اجلاس طرفهای متعاهد معیارهای پیشگیری از آلودگی را تعیین کرده و تدابیر مقتضی توصیه شده برای کاهش، مهار و محو آلودگی محیط زیست دریایی دریای خزر از منابع و فعالیت های مستقر در خشکی را تعیین خواهد نمود و آنها را با استفاده از اطلاعات روزافزونی که از طریق برنامه های پایشی مذکور در ماده(۱۳) این تشریفات (پروتکل) فراهم می آید، تغییرات صورت گرفته در فعالیت های صنعتی و سایر فعالیت های انسانی و پیشرفت های احتمالی علمی و فناوری های مهار آلودگی، به صورت دوره ای روزآمد خواهد نمود.

ماده۷ـ آلودگی از منابع نقطه ای

۱ـ طرفهای متعاهد اطمینان حاصل خواهند نمود که کنترل خروجی منابع نقطه ای آلودگی با مواد مذکور در پیوست شماره (۱)، که واجد آثار مخربی بر محیط زیست دریایی یا مناطق ساحلی بوده یا بتواند داشته باشد، مبتنی بر بهترین فنون موجود و بهترین رویه های زیست محیطی یا مقادیر مربوط به محدودیت خروجی ها می باشد.

۲ـ طرفهای متعاهد طرحهای اقدام ملی همراه با جدول های زمانی برای تحقق کاهش اساسی ورودی آلوده کننده ها از منابع نقطه ای را بر مبنای فهرست نقاط بحرانی که توسط اجلاس طرفهای متعاهد تصویب و هر دو سال یکبار مورد بازبینی و تجدید نظر قرار خواهد گرفت، تصویب و اجرا خواهند کرد.

۳ـ خروجی مواد از منابع نقطه ای منوط به مجوز یا مقررات تنظیم کننده از سوی مقامات صلاحیتدار ملی طرفهای متعاهد با در نظر گرفتن مفاد این تشریفات (پروتکل)، پیوست شماره (۴) آن، و تصمیم ها و توصیه های مربوط اجلاس طرفهای متعاهد خواهد بود.

۴ـ به این منظور، طرفهای متعاهد، سامانه(سیستم) بازرسی منظمی توسط مقامات صلاحیتدار ملی خود را برای ارزیابی میزان رعایت مجوزها و مقررات تنظیم کننده میزان خروجی مواد به محیط زیست وضع خواهند کرد. طرفهای متعاهد برای حصول اطمینان از اجرای این مجوزها و مقررات، ضمانت اجراهای مناسبی را وضع خواهند کرد.

ماده۸ ـ آلودگی از منابع پراکنده

۱ـ طرفهای متعاهد اطمینان حاصل خواهند نمود که روشهای کنترل منابع پراکنده آلودگی با مواد مندرج در پیوست شماره (۱) که به محیط زیست دریایی یا مناطق ساحلی دریای خزر لطمه وارد کرده یا می توانند لطمه وارد کنند مبتنی بر بهترین فنون موجود و بهترین رویه های زیست محیطی باشند.

۲ـ طرفهای متعاهد به منظور رعایت استاندارد کیفیت زیست محیطی و هدف کیفیت زیست محیطی مورد توافق برای مواد مندرج در پیوست شماره (۱)این تشریفات (پروتکل) طبق معیارهای مذکور در پیوست شماره (۲)، کلیه تدابیر مقتضی را به عمل خواهند آورد تا حجم آلودگی ناشی از فعالیت های کشاورزی که به محیط زیست دریایی یا مناطق ساحلی دریای خزر لطمه وارد می کنند به طور اساسی کاهش پیدا کند.

ماده۹ـ آلودگی ناشی از سایر فعالیتها

۱ـ طرفهای متعاهد اطمینان حاصل خواهند نمود که فعالیتهایی که آثار مخربی بر محیط زیست دریایی یا مناطق ساحلی دریای خزر وارد نموده یا بتوانند وارد نمایند و مشمول مواد (۷) و (۸) این تشریفات (پروتکل) قرار نمی گیرند، بر مبنای بهترین فنون موجود و بهترین رویه های زیست محیطی صورت گیرند.

۲ـ طرفهای متعاهد کلیه تدابیر مقتضی را به عمل خواهند آورد تا از آلودگی محیط زیست دریایی و مناطق ساحلی در نتیجه تغییرات سطح آب دریا پیشگیری کنند و آن را کنترل و کاهش داده و تا حد امکان محو نمایند. به این منظور، آنها از تأسیسات نفتی و شیمیایی و اراضی آلوده به نفت که در معرض تهدید بالقوه آبگرفتگی باشند حفاظت به عمل خواهند آورد، و تأسیسات و انبارهای ذخیره متروک ساحلی را برخواهند چید.

ماده۱۰ـ رهیافت یکپارچه در قبال توسعه مناطق ساحلی

۱ـ طرفهای متعاهد به طور انفرادی و در صورت اقتضا، مشترک رهیافتی یکپارچه را در قبال توسعه مناطق ساحلی، از جمله بر مبنای برنامه ریزی مناطق ساحلی اتخاذ خواهند نمود. آنها تدابیر تعدیل کننده ای را تصویب و اجرا خواهند کرد تا اثرات منفی بلایای طبیعی، از قبیل تغییرات بلندمدت سطح آب دریا، طوفانها، هجوم امواج، زمین لرزه، و فرسایش ساحل، بر ساکنان و زیرساخت های مناطق ساحلی، کاهش یابد.

۲ـ طرفهای متعاهد کلیه تدابیر لازم را برای کاهش و معکوس کردن روند جنگل زدایی و تخریب اراضی مناطق ساحلی به عمل خواهند آورد و طرحها و برنامه های ملی را با هدف احیای جنگل ها و مقابله با بیابان زایی تدوین و اجرا خواهند کرد.

ماده۱۱ـ آثار فرامرزی

۱ـ هر گاه احتمال برود که آلودگی ناشی از فعالیت‌ها و منابع مستقر در خشکی که منشأ آن هر طرف متعاهد باشد، بتواند به مناطق ساحلی یک یا چند طرف متعاهد دیگر یا محیط زیست دریایی دریای خزر صدمه بزند، طرف متعاهد ذی ربط به منظور حل این مساله، طرفهای متعاهدی را که احتمالا در معرض این صدمات قرار گیرند، آگاه و با آنها مشورت خواهد نمود.

۲ـ چنانچه جریان یک آبراه که از قلمرو دو یا چند طرف متعاهد عبور کرده یا مرز بین آنها را تشکیل می دهد، موجب آلودگی محیط زیست دریایی دریای خزر شده یا بتواند موجب چنین آلودگی ای شود، طرفهای متعاهد ذی ربط با یکدیگر به منظور حصول اطمینان از اجرای کامل این تشریفات (پروتکل) همکاری خواهند نمود و از جمله در صورت اقتضا، مبادرت به تأسیس نهادهای مشترک مسؤول شناسایی و رفع مشکلات آلودگی خواهند کرد.

۳ـ یک طرف متعاهد در قبال آلودگی ای که منشأ آن در قلمرو دولت یا دولت های غیرمتعاهد باشد، مسؤول نخواهد بود.

ماده۱۲ـ ارزیابی آثار زیست محیطی

۱ـ طرفهای متعاهد به موجب ماده (۱۷) کنوانسیون، دستورالعمل های منطقه ای و دستورالعمل های مرتبط ملی راجع به ارزیابی آثار بالقوه زیست محیطی پروژه ها و فعالیت های مستقر در خشکی از جمله آثار فرامرزی را تنظیم و تصویب خواهند کرد و این دستورالعمل ها را بازبینی و در صورت اقتضا، روزآمد خواهند کرد.

۲ـ هر طرف متعاهد رویه های ارزیابی آثار زیست محیطی فعالیت ها یا پروژه های طرح ریزی شده مستقر در خشکی واقع در قلمرو خود را که احتمال می رود موجب آثار مخرب چشمگیر بر محیط زیست دریایی و مناطق ساحلی دریای خزر شود را تنظیم و اعمال نماید.

۳ـ اجرای فعالیت ها و پروژه های مذکور در بند(۲) فوق منوط به مجوز کتبی قبلی از مقامهای صلاحیتدار طرف متعاهد خواهد بود که یافته ها و توصیه های ارزیابی آثار زیست محیطی را به طور کامل مدنظر قرار خواهند داد.

ماده۱۳ـ جمع آوری اطلاعات و داده ها، پایش و ارزیابی

۱ـ طرف های متعاهد در چهارچوب مقررات و برنامه های پایشی مذکور در ماده(۱۹) کنوانسیون، و در صورت لزوم با همکاری سازمان های بین المللی صلاحیتدار، تا حدامکان نسبت به موارد زیر اقدام به عمل خواهند آورد:

الف ـ جمع آوری داده ها و اطلاعات و تهیه و نگهداری بانک اطلاعاتی ملی در خصوص شرایط ویژگی های فیزیکی، زیست شناسی و شیمیایی محیط زیست دریایی و مناطق ساحلی دریای خزر

ب ـ جمع آوری داده ها و اطلاعات و تهیه و نگهداری بانک اطلاعاتی ملی از ورود مواد مذکور در پیوست شماره (۱) ناشی از منابع مستقر در خشکی، از جمله اطلاعات مربوط به توزیع منابع و کمیت مواد وارد شده به محیط زیست دریایی و مناطق ساحلی دریای خزر

پ ـ اجرای ارزیابی منظم منطقه ای (حداقل هر پنج سال یکبار) در خصوص وضعیت محیط زیست دریایی و مناطق ساحلی دریای خزر

ت ـ ارزیابی نظام یافته سطح آلودگی در سواحل خود، به ویژه در خصوص فعالیت ها و مواد مذکور در پیوست شماره (۱) و ارائه دوره ای این اطلاعات به دبیرخانه

۲ـ طرفهای متعاهد در زمینه تعیین عناصر برنامه های پایش منطقه ای و نیز برنامه های مشابه پایشی ملی، که شامل کنترل تحلیلی کیفیت، و ترغیب ذخیره، استخراج و مبادله اطلاعات باشد، همکاری خواهند نمود.

۳ـ اطلاعات موضوع بند (۱) این ماده از طریق دبیرخانه در اختیار سایر طرفهای متعاهد قرار خواهد گرفت.

ماده۱۴ـ مبادله اطلاعات

طرفهای متعاهد به موجب ماده (۲۱) کنوانسیون، به طور مستقیم، یا از طریق دبیرخانه، اقدام به مبادله منظم داده ها و اطلاعات مربوط به وضعیت محیط زیست دریایی و مناطق ساحلی و اطلاعات مربوط به اجرای این تشریفات (پروتکل) خواهند نمود. طرفهای متعاهد سامانه‌ها و شبکه هایی را برای تبادل اطلاعات ایجاد خواهند نمود.

ماده۱۵ـ مشارکت عمومی

۱ـ هر طرف متعاهد، طبق ماده(۲۱) کنوانسیون و قوانین ملی خود، مشارکت مقامهای محلی و عموم مردم را در اقداماتی که برای حفاظت از محیط زیست دریایی و مناطق ساحلی دریای خزر در مقابل آلودگی ناشی از منابع و فعالیت های مستقر در خشکی، ضرورت داشته باشد از جمله ارزیابی های آثار زیست محیطی و فرآیندهای تصمیم گیری مربوط به اجرای این تشریفات (پروتکل) ترغیب خواهد نمود.

۲ـ هر طرف متعاهد، طبق ماده(۲۱) کنوانسیون و قوانین ملی خود، دسترسی عموم به اطلاعات مربوط به شرایط محیط زیست دریایی و مناطق ساحلی دریای خزر، اقدامات صورت گرفته یا برنامه ریزی شده برای پیشگیری، مهار و کاهش آلودگی، را با در نظر گرفتن مفاد موافقتنامه های بین‌المللی موجود در خصوص دسترسی عمومی به اطلاعات زیست محیطی که در آن عضویت دارد، تسهیل خواهد کرد.

ماده۱۶ـ همکاری و کمک

۱ـ طرفهای متعاهد به صورت منطقه ای از طریق دبیرخانه، یا در صورت اقتضا، به صورت دوجانبه در امر پیشگیری، مهار و کاهش، و تا حدامکان برای محو، آلودگی محیط زیست دریایی و مناطق ساحلی ناشی از منابع و فعالیت های مستقر در خشکی، همکاری خواهند نمود.

۲ـ طرفهای متعاهد با رعایت ماده(۲۰) کنوانسیون، همکاری های علمی و فناورانه در خصوص آلودگی ناشی از منابع و فعالیت های مستقر در خشکی، به ویژه در زمینه تحقیق در خصوص کمیت و کیفیت ورودی ها، راهها، وضعیت نهائی و آثار آلوده کننده ها بر محیط زیست و تدوین روشها و فنون جدید پیشگیری، کاهش و محو آلودگی از جمله تدوین و اجرای رهیافت های تولید پاک تر بدین منظور را تشویق خواهند کرد.

۳ـ طرفهای متعاهد کوشش خواهند نمود تا به طور مستقیم یا از طریق دبیرخانه، با طرفهای متعاهدی که تقاضای مساعدت می نمایند، به ویژه در زمینه های زیر همکاری کنند:

الف ـ تدوین برنامه های علمی، فنی، آموزشی و آگاه سازی عمومی، و آموزش کارکنان علمی، فنی و اداری

ب ـ ارائه مشورت های فنی، اطلاعات و سایر کمکها

۴ـ طرفهای متعاهد با سازمان های بین المللی، برنامه ها و موافقتنامه های بین المللی مربوط به پیشگیری، کاهش و مهار آلودگی محیط زیست دریایی و مناطق ساحلی ناشی از منابع و فعالیت های مستقر در خشکی همکاری خواهند نمود.

ماده۱۷ـ گزارش دهی

۱ـ هر طرف متعاهد گزارش هایی از اقداماتی را که برای اجرای این تشریفات (پروتکل) انجام داده است، به شکل تعیین شده توسط اجلاس طرفهای متعاهد، به دبیرخانه ارائه خواهد نمود. دبیرخانه گزارشهای دریافتی را برای کلیه طرفهای متعاهد ارسال خواهد نمود.

۲ـ این قبیل گزارش ها، از جمله، شامل موارد زیر خواهد بود:

الف ـ اطلاعات مربوط به تدابیر قانونی و تنظیم کننده، برنامه های اقدام، برنامه ها و سایر گامهای برداشته شده برای اجرای این تشریفات (پروتکل)، پیوست های آن و توصیه های تصویب شده به موجب آنها

ب ـ داده های مربوط به کمیت مواد نگرانی آور موضوع پیوست شماره (۱) که به دریای خزر تخلیه شده باشد.

پ ـ داده های آماری راجع به مجوزهای صادره به موجب ماده(۷) این تشریفات (پروتکل)

ت ـ داده ها و اطلاعات ناشی از اقدامات پایشی موضوع ماده(۱۳) این تشریفات (پروتکل)

ث ـ اطلاعات مربوط به آلودگی ناشی از فعالیت هایی که خطوط ساحلی را تغییر داده یا بتواند تغییر دهد و زیستگاههای واقع در مناطق ساحلی را به طور نامطلوب تحت تاثیر قرار دهد.

ج ـ اطلاعات مربوط به نتایج حاصل از محو و مهار آلودگی در نقاط بحرانی

چ ـ اطلاعات مربوط به اجرای طرحهای اقدام، برنامه ها و اقدامات مصوب به موجب این تشریفات (پروتکل) جهت پیشگیری، مهار و کاهش آلودگی و تا حد امکان، محو آلودگی محیط زیست دریایی و مناطق ساحلی ناشی از منابع و فعالیتهای مستقر در خشکی، از جمله اطلاعات مربوط به نتایج حاصله، و حسب مورد مشکلات موجود در جریان اجرای این تشریفات (پروتکل)

۳ـ گزارش های منطقه ای در خصوص اجرای این تشریفات (پروتکل) و وضعیت محیط زیست دریایی و مناطق ساحلی دریای خزر از طریق دبیرخانه با استفاده از داده ها و اطلاعات مندرج در گزارش های ملی تهیه خواهند شد.

۴ـ هیچکدام از مفاد این تشریفات (پروتکل)، موجب نمی شود که یک طرف متعاهد ملزم به ارائه اطلاعاتی شود که انتشار آنها مغایر منافع امنیت ملی آن طرف است.

ماده۱۸ـ رعایت

۱ـ طرفهای متعاهد به منظور تسهیل اجرای این تشریفات (پروتکل)، رویه های تضمین کننده را تنظیم خواهند نمود که در اجلاس طرفهای متعاهد به تصویب خواهد رسید.

۲ـ اجلاس طرفهای متعاهد:

الف ـ بر مبنای گزارشهای موضوع ماده(۱۷) و سایر اطلاعات ارائه شده توسط طرفهای متعاهد، رعایت تشریفات (پروتکل) و تصمیم ها و توصیه های مصوب به موجب آن را مورد بازبینی و ارزیابی قرار خواهد داد.

ب ـ در صورت اقتضا، تصمیماتی را برای تضمین رعایت تشریفات (پروتکل) و تصمیمات متخذه به موجب آن اخذ و اجرای توصیه ها از جمله اقداماتی برای کمک به یک طرف متعاهد به منظور اجرای تعهدات خود را ترغیب خواهد کرد.

ماده۱۹ـ مقررات سازمانی

۱ـ از لحاظ این تشریفات (پروتکل) و به موجب بند(۱۰) ماده(۲۲) کنوانسیون، اجلاس طرفها، از جمله موارد زیر را انجام خواهد داد:

الف ـ بازبینی مستمر اجرای تشریفات (پروتکل)

ب ـ نظارت بر کار دبیرخانه و ارائه دستورالعمل در خصوص فعالیت های آن

پ ـ بازبینی مستمر محتوای تشریفات (پروتکل)

ت ـ بررسی و تصویب اصلاحات این تشریفات (پروتکل) یا پیوست های آن و نیز تصویب پیوست های جدید

ث ـ بررسی گزارش های ارائه شده از سوی دبیرخانه در خصوص موضوعات مربوط به این تشریفات (پروتکل)

ج ـ بررسی کارایی تدابیر تصویب شده و ضرورت تصویب تدابیر دیگر، از جمله تدابیر مندرج در پیوست ها

چ ـ تصویب و در صورت اقتضا، مرور اقدامات، طرحهای اقدام و برنامه های منطقه ای مربوط طبق ماده(۵) این تشریفات (پروتکل)

ح ـ تصویب و در صورت اقتضا، مرور دستورالعمل ها، استانداردها یا معیارهای منطقه ای طبق ماده (۶) این تشریفات (پروتکل)

خ ـ تصویب و در صورت اقتضا، مرور رویه های تبادل اطلاعات و کمک به تدوین سامانه های اطلاعاتی و شبکه های تبادل اطلاعات طبق ماده(۱۴) این تشریفات (پروتکل)

د ـ بازبینی و ارزیابی اطلاعات ارائه شده از سوی طرفهای متعاهد طبق مواد(۱۳)، (۱۴) و(۱۷) این تشریفات (پروتکل)

ذ ـ بازبینی و ارزیابی رعایت مفاد این تشریفات (پروتکل)، تصمیم ها و توصیه های متخذه به موجب آن توسط طرف های متعاهد به گونه پیش بینی شده در ماده(۱۸) این تشریفات (پروتکل)

ر ـ تصویب، بازبینی و در صورت لزوم اصلاح فهرست نقاط بحرانی به گونه پیش بینی شده در ماده(۷) این تشریفات (پروتکل)

ز ـ در صورت اقتضا، درخواست خدمات فنی و مالی نهادهای بین المللی و مؤسسات علمی ذی ربط برای تحقق اهداف این تشریفات (پروتکل)

ژ ـ تأسیس نهادهای فرعی طبق بندهای (الف) و (ج) ماده(۲۲) کنوانسیون که برای اجرای این تشریفات (پروتکل) ضرورت داشته باشد.

۲ـ از لحاظ این تشریفات (پروتکل) و طبق بند(۴) ماده(۲۳) کنوانسیون، دبیرخانه از جمله موارد زیر را انجام خواهد داد:

الف ـ تهیه گزارش ها و نتایج تحقیقاتی که برای اجرای این تشریفات (پروتکل) مورد نیاز باشد یا توسط طرفهای متعاهد درخواست شده باشد، جهت ارائه به طرفهای مذکور

ب ـ ارسال اطلاعات ارائه شده به دبیرخانه طبق ماده(۱۳) این تشریفات (پروتکل)، برای طرفهای متعاهد

پ ـ تهیه پیش نویس برنامه ها، طرحهای اقدام یا تدابیر منطقه ای مصوب اجلاس طرفهای متعاهد طبق ماده(۵) این تشریفات (پروتکل)

ت ـ تهیه پیش نویس دستورالعمل ها، استانداردها یا معیارهای منطقه ای موضوع ماده(۶) این تشریفات (پروتکل)، جهت تصویب اجلاس طرفهای متعاهد

ماده۲۰ـ تأمین بودجه

۱ـ طرفهای متعاهد به منظور تحقق اهداف این تشریفات (پروتکل)، تا حد امکان تأمین منابع مالی برای تدوین و اجرای برنامه ها، پروژه ها و اقدامات مربوط را تضمین خواهند کرد. به این منظور، طرفهای متعاهد:

الف ـ منابع مالی داخلی موجود را تعهد خواهند نمود.

ب ـ تدارک منابع مالی از منابع و سازوکارهای تأمین بودجه دوجانبه یا چندجانبه، از جمله کمکها و وامها، را تشویق خواهند کرد.

پ ـ به جستجوی روشها و مشوقهای مبتکرانه برای تدارک و هدایت منابع، از جمله موارد مربوط به بنیادها، نهادهای دولتی کشورهای دیگر، سازمان های بین المللی، سازمان های غیردولتی، و نهادهای بخش خصوصی، خواهند پرداخت

۲ـ مقررات مالی کنوانسیون، با اعمال اصلاحات لازم، در مورد این کنوانسیون اعمال خواهد شد، مگر آنکه اجلاس طرفهای

متعاهد به گونه دیگری مقرر نماید.

ماده۲۱- حل و فصل اختلافات

هر گونه اختلاف بین طرفهای متعاهد در ارتباط با اجرا یا تفسیر مفاد این تشریفات (پروتکل)، به موجب ماده (۳۰) کنوانسیون حل و فصل خواهد شد.

ماده۲۲- تصویب و لازم الاجرا شدن تشریفات (پروتکل)

۱- این تشریفات (پروتکل) با تصمیم به اتفاق آرای طرفهای متعاهد طی اجلاس طرفهای متعاهد تصویب خواهد شد.

۲- این تشریفات (پروتکل) از تاریخ ۱۳۹۱/۹/۲۲ هجری شمسی (۱۲ دسامبر ۲۰۱۲میلادی) تا ۱۳۹۲/۳/۲۲ هجری شمسی (۱۲ ژوئن ۲۰۱۳ میلادی) در شهر تهران فقط برای امضای دولتهای ساحلی دریای خزر مفتوح می باشد.

۳- این تشریفات (پروتکل) منوط به تنفیذ، پذیرش یا تصویب دولتهای ساحلی دریای خزر خواهد بود، و از تاریخی که تشریفات (پروتکل) برای امضا بسته می شود، برای الحاق هر یک از دولتهای ساحلی دریای خزر مفتوح خواهد بود.

۴- اسناد تنفیذ، پذیرش، تصویب یا الحاق نزد امین اسناد کنوانسیون تودیع خواهد شد.

۵ - این تشریفات (پروتکل) در نودمین روز پس از تاریخ تودیع سند تنفیذ، پذیرش، تصویب یا الحاق توسط تمامی دولتهای ساحلی دریای خزر لازم الاجرا خواهد شد.

ماده۲۳- تصویب اصلاحات و پیوست های تشریفات (پروتکل) و اصلاحات پیوستها

هر یک از طرفهای متعاهد می تواند اصلاح این تشریفات (پروتکل) یا افزودن پیوستهایی به آن یا اصلاح پیوست های آن را پیشنهاد نماید. این اصلاحات و پیوست ها توسط طرفهای متعاهد تصویب و طبق مواد (۲۴) و (۲۵) کنوانسیون لازم الاجرا خواهند شد.

ماده۲۴- تأثیر تشریفات (پروتکل) بر قوانین ملی

مفاد این تشریفات (پروتکل) بر حق طرفهای متعاهد برای اتخاذ تدبیر شدیدتر ملی برای اجرای این تشریفات (پروتکل) خدشه ای وارد نمی سازد.

ماده۲۵- ارتباط با سایر موافقتنامه های بین المللی

هیچ یک از مفاد این تشریفات (پروتکل) به حقوق و تکالیف طرفهای متعاهد به موجب سایر موافقتنامه ها لطمه ای وارد نمی سازد.

ماده۲۶- قید تحدید تعهد

هیچ گونه قید تحدید تعهدی را نمی توان برای این تشریفات (پروتکل) در نظر گرفت.

ماده ۲۷- امین اسناد

امین اسناد این تشریفات (پروتکل)، همان امین اسناد کنوانسیون خواهد بود.

ماده۲۸- متون معتبر

متون آذری، انگلیسی، فارسی، قزاقی، روسی و ترکمنی این تشریفات (پروتکل) دارای اعتبار یکسان می باشد. در صورت بروز اختلاف در تفسیر یا اجرای این تشریفات (پروتکل)، متن انگلیسی ملاک خواهد بود.

ماده۲۹- ارتباط با مذاکرات راجع به وضعیت حقوقی دریای خزر

هیچ یک از مفاد این تشریفات (پروتکل) به گونه ای تفسیر نخواهد شد که پیش قضاوت در مورد نتایج مذاکرات مربوط به وضعیت نهائی رژیم حقوقی دریای خزر باشد.

در تأیید مراتب فوق، امضاکنندگان زیر که به طور مقتضی بدین منظور مجاز شده اند، این تشریفات (پروتکل) را امضا نمودند.

این تشریفات (پروتکل) در شهر مسکو در روز بیست و دوم آذرماه یک هزار و سیصد و نود و یک هجری شمسی برابر با دوازدهم دسامبر دو هزار و دوازده میلادی تنظیم گردید.

پیوست ۱

فعالیت ها و طبقه بندی مواد نگرانی آور

این پیوست حاوی عناصری است که از سوی طرفهای متعاهد در تهیه طرح های اقدام، برنامه ها و تدابیر پیشگیری، مهار و کاهش و تا حدامکان محو آلودگی ناشی از منابع و فعالیت های مستقر در خشکی، موضوع مواد(۵) و(۶) این تشریفات (پروتکل) مدنظر قرار خواهند گرفت.

هدف از این قبیل طرح های اقدام، برنامه ها و تدابیر، تحت پوشش قرار دادن فعالیت های مذکور در بخش(الف) و نیز تحت پوشش قرار دادن مواد مذکور در بخش(ب) است که بر مبنای ویژگی های مذکور در بخش(پ) این پیوست انتخاب شده اند. طرفهای متعاهد در تهیه طرحهای اقدام، برنامه ها و تدابیر خود، می توانند مفاد اسناد بین المللی مربوط را مدنظر قرار دهند.

اولویت های اقدام، با ارزیابی اهمیت نسبی آثار این فعالیتها بر زیست بوم‌ها و منابع دریایی و ساحلی، سلامت عمومی، منافع اجتماعی و اقتصادی، از جمله ارزشهای فرهنگی صورت خواهد گرفت.

الف ـ فعالیت ها

موارد زیر، که بر مبنای احتمال آلوده کنندگی آنها بر محیط زیست دریایی احصا شده اند، فعالیت های نگرانی آوری هستند که طرفهای متعاهد هنگامی که به صورت انفرادی یا مشترک طرح های اقدام، برنامه ها و تدابیر پیشگیری، مهار، کاهش و تا حد امکان محو آلودگی های مستقر در خشکی را تهیه می کنند آنها را مدنظر قرار می دهند. این موارد به ترتیب اهمیت فهرست بندی نشده اند.

۱- کشاورزی و دامداری

۲ـ صنعت:

ـ کشت آبی

ـ الکترونیک

ـ تولید انرژی

ـ تولید کود

ـ فرآوری مواد غذایی

ـ جنگلداری

ـ هسته ای

ـ صنایع فلزی

ـ معدن

ـ فعالیتهای مرتبط با نفت و گاز

ـ کاغذ و خمیر کاغذ

ـ صنایع دارویی

ـ تولید مصالح ساختمانی

ـ تولید و فرمول بندی سموم

ـ بازیافت

ـ ساخت و تعمیر کشتی

ـ دباغی

ـ نساجی

۳ـ مدیریت ضایعات:

ـ ضایعات خطرناک و سمی

ـ پسابهای صنعتی

ـ پسابها و زباله های جامد شهری

ـ ضایعات رادیواکتیو

ـ دفع فاضلاب

ـ سوزاندن زباله ها و مدیریت ضایعات بجا مانده

ـ سوخت موشک

۴ـ گردشگری (توریسم)

۵ ـ حمل و نقل

۶ ـ ساخت و مدیریت جزایر مصنوعی

۷ـ ساخت جاده و بزرگراه

۸ ـ انهدام سلاحها و مهمات شیمیایی

۹ـ لایروبی

۱۰ـ ساخت بندرگاه و عملیات بندری

۱۱ـ تغییر وضعیت فیزیکی طبیعی خط ساحلی

۱۲ـ تأسیساتی که دیگر مورد استفاده نیستند و در معرض تغییرات سطح آب دریا قرار می گیرند.

ب ـ طبقه بندی مواد

موارد زیر که بر حسب ویژگی های خطرآفرین یا سایر ویژگی های مضرشان احصا شده اند، دسته هایی از مواد نگرانی آور هستند که طرفهای متعاهد هنگامی که به تهیه طرحهای اقدام، برنامه ها و تدابیر پیشگیری، مهار، کاهش و تا حدامکان محو آلودگی های مستقر در خشکی می پردازند، آنها را مدنظر قرار می دهند. این موارد به ترتیب اهمیت فهرست بندی نشده اند.

۱ـ ترکیبات اسیدی و آلکالین که ممکن است به کیفیت آب لطمه زنند.

۲ـ سموم و مشتقات آنها که از جهات دیگر مورد توجه قرار نگرفته اند.

۳ـ نفت خام و سایر هیدروکربن های با منشأ نفت و روغن های روان کننده استفاده شده

۴ـ سیانیدها و فلوریدها

۵ ـ فلزات سنگین و ترکیبات آنها

۶ ـ زباله های دریایی (هر نوع ماده جامد مقاوم، که تولید یا فرآوری شده، و رها شده یا بدور انداخته شده باشد)

۷ـ موادی که ممکن است موجب کمبود اکسیژن آب در اثر رشد بی رویه موجودات زنده خاص شود.

۸ ـ شوینده ها و هر گونه ماده سطحی دیگری که از طرق زیستی قابل تجزیه نباشند.

۹ـ مواد غیرسمی که بر میزان اکسیژن محیط زیست دریایی اثر مخرب گذاشته یا ممکن است تأثیرات نامطلوب بر ویژگی های فیزیکی یا شیمیایی آب دریا بجا گذاشته یا موجب اختلال در استفاده های قانونی از دریا شوند.

۱۰ـ ترکیبات آلی هالوژن و موادی که بتوانند موجب شکل گیری چنین ترکیباتی در محیط زیست دریایی شوند.

۱۱ـ ترکیبات آلی فسفری و موادی که بتوانند موجب شکل گیری چنین ترکیباتی در محیط زیست دریایی شوند.

۱۲ـ ترکیبات آلی قلع و موادی که بتوانند موجب شکل گیری چنین ترکیباتی در محیط زیست دریایی شوند.

۱۳ـ موجودات زنده ریز بیماری زا

۱۴ـ هیدروکربن های چندحلقه ای معطر

۱۵ـ مواد رادیواکتیو از جمله/ و مواد هسته ای

پ ـ ویژگی های مواد

در تهیه طرحهای اقدام، برنامه ها و تدابیر پیشگیری، مهار، کاهش و تا حدامکان محو آلودگی از منابع مستقر در خشکی، طرفهای متعاهد در صورت اقتضا، ویژگی های زیر مواد و عوامل را مدنظر قرار می دهند. این موارد به ترتیب اهمیت فهرست بندی نشده اند.

۱ـ تجمع و بزرگنمایی در موجودات زنده

۲ـ تأثیرات مضاعف مواد

۳ـ الگوی توزیع مواد (یعنی، مقادیر، الگوی استفاده و احتمال رسیدن به محیط زیست دریایی)

۴ـ آثار وارده بر ویژگی های مؤثر بر موجودات زنده در محصولات دریایی که دارای مصرف انسانی می باشند.

۵ ـ آثار وارده بر بو، رنگ، شفافیت، دما یا سایر ویژگی های آب دریا

۶ ـ آثار و خطرات وارده بر سلامت

۷ـ آثار منفی وارده بر حیات دریایی و استفاده پایدار منابع زنده یا سایر کاربردهای قانونی دریا

۸ ـ استقامت مواد

۹ـ احتمال بروز کمبود اکسیژن آب در اثر رشد بی رویه موجودات زنده خاص

۱۰ـ ویژگی رادیواکتیو

۱۱ـ نسبت بین تراکم های مشاهده شده و اثر تراکم مشاهده نشده

۱۲ـ خطر تغییرات نامطلوب در زیست بوم دریایی و برگشت ناپذیری یا دوام تأثیرات

۱۳ـ سمی بودن یا سایر ویژگی های زیانبار (مانند سرطان زایی، جهش زایی و قابلیت ایجاد فرزندان ناقص الخلقه

۱۴ـ قابلیت انتقال به مسافت های طولانی

پیوست ۲

منابع پراکنده آلودگی ناشی از کشاورزی

الف ـ تعاریف

از لحاظ این پیوست:

۱ـ «منابع پراکنده آلودگی از کشاورزی» به معنی منابع آلودگی غیرنقطه ای است که از کشت محصولات و پرورش حیوانات اهلی ناشی می شود، به استثنای عملیات گسترده پرورش دام که بتوان آنها را به عنوان منابع نقطه ای قلمداد نمود.

۲ـ «بهترین رویه ها» به معنی تدابیر دارای صرفه اقتصادی و قابل دسترس اعم از ساختاری یا غیرساختاری است که به منظور پیشگیری، کاهش یا مهار نشت مواد آلوده کننده به محیط زیست دریایی و مناطق ساحلی دریای خزر طراحی شده باشند.

ب ـ طرح های پیشگیری، مهار و کاهش منابع آلودگی پراکنده ناشی از کشاورزی

در اولین فرصت پس از لازم الاجرا شدن این تشریفات (پروتکل)، هر طرف متعاهد مبادرت به تدوین طرح ها و تدابیری برای آمادگی، مهار و کاهش منابع پراکنده آلودگی ناشی از کشاورزی خواهد نمود که ممکن است به محیط زیست دریایی یا مناطق ساحلی دریای خزر لطمه بزند، این قبیل طرح ها و برنامه ها به ویژه منابع پراکنده آلودگی را که موجب کمبود اکسیژن آب می شوند، سموم دفع آفات، رسوبات، و عوامل بیماری زا را مدنظر قرار خواهند داد.

موارد زیر عبارت از عناصر نگرانی آور در هنگام تدوین این قبیل برنامه ها می باشد:

۱ـ ارزیابی منابع پراکنده آلودگی ناشی از کشاورزی که می تواند به طور نامطلوب بر محیط زیست دریایی و مناطق ساحلی دریای خزر تاثیر بگذارد، از جمله:

الف ـ برآورد حجم موادی که می توانند به طور نامطلوب بر محیط زیست دریایی یا مناطق ساحلی دریای خزر تأثیر بگذارد.

ب ـ شناسایی خطرات بالقوه بر سلامت انسانی

پ ـ ارزیابی بهترین رویه های موجود و کارایی آنها

ت ـ ایجاد برنامه های پایشی

۲ـ تدابیر سیاستگذاری، تقنینی و اقتصادی، از جمله:

الف ـ ارزیابی کافی بودن طرح ها، سیاست ها و سازوکارهای حقوقی در جهت مدیریت منابع پراکنده آلودگی ناشی از کشاورزی و تدوین برنامه ای برای اجرای اصلاحاتی که ممکن است برای تحقق بهترین رویه ها ضروری باشد.

ب ـ ارزیابی چهارچوب اداری موجود برای مدیریت منابع پراکنده آلودگی ناشی از کشاورزی

پ ـ توسعه و تشویق برنامه های مشوق اقتصادی و غیراقتصادی برای افزایش بکارگیری بهترین رویه ها در جهت پیشگیری، مهار و کاهش آلودگی محیط زیست دریایی و مناطق ساحلی دریای خزر بر اثر منابع پراکنده آلودگی ناشی از کشاورزی

۳ـ برنامه های آموزشی، تحصیلی و آگاه سازی، از جمله:

الف ـ ایجاد و اجرای برنامه هایی برای بخش کشاورزی عامه مردم جهت افزایش آگاهی در خصوص منابع پراکنده آلودگی ناشی از کشاورزی و تأثیرات آن بر محیط زیست دریایی و مناطق ساحلی، سلامت عمومی و اقتصاد

ب ـ ایجاد و اجرای برنامه هایی در کلیه سطوح تحصیلی در خصوص اهمیت محیط زیست دریایی و مناطق ساحلی و تأثیرات آلودگی ناشی از فعالیتهای کشاورزی

پ ـ ایجاد و اجرای برنامه های آموزشی برای مؤسسات دولتی و بخش کشاورزی در خصوص اجرای بهترین رویه ها، از جمله تدوین مطالب آموزشی برای کارگران کشاورزی در زمینه بهترین رویه های ساختاری و غیرساختاری، به منظور پیشگیری، کاهش و مهار منابع پراکنده آلودگی ناشی از کشاورزی

ت ـ ایجاد برنامه هایی برای تسهیل انتقال مؤثر فناوری و تبادل اطلاعات

پ ـ گزارش دهی

هر طرف متعاهد طبق ماده(۱۷) این تشریفات (پروتکل)، در خصوص طرحهای خود برای پیشگیری، مهار و کاهش آلودگی محیط زیست دریایی و مناطق ساحلی دریای خزر از منابع پراکنده آلودگی ناشی از کشاورزی گزارش خواهد داد.

پیوست ۳

انتقال آلودگی از طریق جو

این پیوست شرایط اجرای این تشریفات (پروتکل) نسبت به آلودگی ناشی از منابع و فعالیتهای مستقر در خشکی قابل انتقال از طریق جو، موضوع جز (ب) بند (۲) ماده (۳) را تعیین می نماید.

۱ـ این تشریفات (پروتکل) تحت شرایط زیر در مورد خروجی های آلوده کننده در جو اعمال خواهد شد:

الف ـ مواد تخلیه شده تحت شرایط غالب هواشناسی به محیط زیست دریایی یا مناطق ساحلی دریای خزر منتقل شده یا بتواند منتقل شود.

ب ـ ورود مواد به محیط زیست دریایی یا مناطق ساحلی دریای خزر، براساس معیارهای مذکور در ماده (۶) این تشریفات (پروتکل) در ارتباط با مقادیر همان ماده که از طرق دیگر به محیط زیست دریایی یا مناطق ساحلی می رسد، خطرناک باشد.

۲ـ در خصوص آلودگی محیط زیست دریایی یا مناطق ساحلی دریای خزر از منابع و فعالیت های مستقر در خشکی از طریق جو، مقررات مواد (۴) و (۷) این تشریفات (پروتکل)، حسب توافق طرفهای متعاهد، به تدریج در مورد فعالیتها و مواد مذکور در پیوست شماره (۱) این تشریفات (پروتکل) اعمال خواهد شد.

۳ـ با رعایت شرایط مذکور در بند(۱) فوق، مقررات بند(۱) ماده(۶) این تشریفات (پروتکل)، در موارد زیر نیز اعمال خواهد شد:

الف ـ مقدار و شدت خروجی مواد تخلیه شده به جو بر مبنای اطلاعات در دسترس طرفهای متعاهد در خصوص موقعیت و توزیع منابع آلودگی هوا

ب ـ محتوای مواد نگرانی آور موجود در سوخت و مواد خام

پ ـ کارایی فناور های کنترل آلودگی هوا و فرآیندهای کارآمدتر تولید و احتراق سوخت

ت ـ به کارگیری مواد نگرانی آور در کشاورزی و جنگلکاری

۴ـ مفاد پیوست (۴) این تشریفات (پروتکل) در صورت اقتضا در مورد آلودگی از طریق جو اعمال خواهد شد. پایش و الگوبرداری آلودگی هوا با استفاده از عوامل و روشهای متداول قابل قبول تعیین خروجی ها در ارزیابی دفع مواد از طریق جو و نیز فهرست برداری مقادیر و شدت خروجی آلوده کننده ها از منابع مستقر در خشکی مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

۵ ـ کلیه مواد این تشریفات (پروتکل)، در طور یکسان در مورد به آلودگی ناشی از منابع و فعالیت های مستقر در خشکی از طریق جو، در صورت امکان و تحت شرایط مذکور در بند(۱) فوق اعمال خواهد شد.

پیوست ۴

مجوز خروجی ها

طرفهای متعاهد به موجب بند(۳) ماده(۷) این تشریفات (پروتکل)، به هنگام بررسی صدور مجوز برای خروجی های حاوی مواد نگرانی آور مذکور در پیوست (۱) این تشریفات (پروتکل)، عوامل زیر را در صورت اقتضا ارزیابی و بررسی خواهند کرد:

الف ـ ویژگی ها و ترکیبات خروجی ها

۱ـ نوع و اندازه منابع نقطه ای یا پراکنده (مانند فرآیند صنعتی)

۲ـ نوع خروجی (مانند منشأ، میانگین ترکیبات)

۳ـ وضعیت ضایعات (مانند جامد، مایع، لجن، گل آب)

۴ـ کل مقدار مواد (مانند حجم تخلیه شده در سال)

۵ ـ الگوی تخلیه (مستمر، متناوب، فصلی، غیره)

۶ ـ تراکم اجزا مربوط مواد مذکور در پیوست (۱) و در صورت اقتضا سایر مواد

۷ـ خصوصیات فیزیکی، شیمیایی و زیست شیمیایی فاضلاب دفع شده

ب ـ ویژگی های ترکیبات خروجی ها در ارتباط با مضربودن آنها

۱ـ استقامت (فیزیکی، شیمیایی و زیست شناختی) در محیط زیست دریایی

۲ـ سمی بودن یا سایر خصایص مضر

۳ـ تجمع در مواد یا رسوبات زیست شناختی

۴ـ تغییر شکل زیست شیمیایی به نحوی که منجر به تولید ترکیبات مضر شود.

۵ ـ تأثیر مخرب بر محتوا و تعادل اکسیژن

۶ ـ قابلیت تغییر و ترکیب فیزیکی، شیمیایی و زیست شیمیایی در محیط آبی با سایر اجزای آب دریا که بتواند آثار مخرب زیست شناختی و غیر آن بر کاربردهای فهرست شده در بخش(ج) زیر به جا گذارد.

۷ـ کلیه ویژگی های دیگر مذکور در بخش(پ) پیوست (۱)

پ ـ ویژگی های مکان خروجی و محیط دریافت کننده

۱ـ ویژگی های آب نگاری، هواشناسی، زمین شناسی، و مکان سنجی منطقه ساحلی

۲ـ موقعیت و نوع منبع(محل خروج فاضلاب، خروجی کانال، و غیره) و ارتباط آن با سایر مناطق(مانند مناطق استراحت، مناطق تخم ریزی، پرورش، و ماهیگیری، محوطه های صدفی،) و سایر خروجی ها

۳ـ رقیق شدن ابتدایی در نقطه تلاقی خروجی با محیط دریافت کننده

۴ـ ویژگی های پراکنده کننده از قبیل اثر جریانها، جزر و مد و باد بر جابه جایی افقی و مخلوط شدن عمودی

۵ ـ ویژگی های آب دریافت کننده مواد در ارتباط با شرایط فیزیکی، شیمایی، زیست شناختی و بوم شناختی منطقه تخلیه مواد

۶ ـ ظرفیت محیط زیست دریایی برای جذب فاضلاب بدون اثرات نامطلوب

ت ـ ویژگی های فعالیت یا طبقه بندی منبع

۱ـ اجرای رویه های موجود فناورانه و مدیریتی، از جمله رویه های فناورانه و مدیریتی بومی

۲ـ در صورت اقتضا، سن تأسیسات

۳ـ ویژگی های موجود اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

ث ـ جایگزینی تولید ، فناوری های تصفیه فاضلاب، یا روشهای مدیریتی

۱ـ فرصت های بازیافت، احیا و استفاده مجدد

۲ـ جایگزینی مواد خام کم خطر یا بی خطر

۳ـ جایگزینی فعالیت ها یا محصولات پاک تر

۴ـ فناوری ها یا فرآیندهای پاک یا با ضایعات کم

۵ ـ فعالیتهای جایگزین دفع ضایعات (مانند دفع زباله در خشکی)

ج ـ اختلال بالقوه در زیست بومهای دریایی و کاربردهای آب دریا

۱ـ آثار وارده بر سلامت انسانی از طریق تاثیر آلودگی بر:

الف ـ موجودات دریایی قابل مصرف خوراکی

ب ـ آب مورد استفاده برای شستشو و

پ ـ زیبایی شناسی

۲ـ آثار وارده بر زیست بوم های دریایی و ساحلی، بویژه منابع زنده، گونه های در معرض خطر و جانداران حیاتی

۳ـ آثار وارده بر سایر استفاده های قانونی از دریا

پیوست ۵

دستورالعمل های مربوط به

«بهترین فنون موجود و بهترین رویه های زیست محیطی»

طرفهای متعاهد طبق مفاد مربوط این تشریفات (پروتکل)، بهترین فنون موجود و بهترین رویه های زیست محیطی را به کار گرفته و ترویج خواهند کرد.

الف ـ بهترین فنون موجود

۱ـ اصطلاح «بهترین فنون موجود» به مفهوم جدیدترین مرحله توسعه فرآیندها، تسهیلات و روشهای عملیاتی است که نشان دهنده مناسب بودن عملی یک اقدام خاص برای محدود کردن خروجی ها و ضایعات، می باشد. «فنون» شامل فناوری های مورد استفاده و روش طراحی ، ساخت، نگهداری، عملیات و از کار انداختن تأسیسات می شود.

۲ـ در به کارگیری بهترین فنون موجود بر استفاده از فناوری بدون ضایعات، در صورت وجود، تأکید خواهد شد.

۳ـ در احراز اینکه فرآیندها، تسهیلات یا روشهای عملیاتی بهترین فنون موجود را به طور کلی یا در موارد خاص در بردارد، موارد زیر مورد توجه ویژه قرار خواهد گرفت:

الف ـ فرآیندها، تسهیلات یا روشهای عملیاتی قابل مقایسه ای که اخیراً به طور موفقیت آمیز مورد آزمایش قرار گرفته باشد.

ب ـ پیشرفت ها و تغییرات فناوری در آگاهی و درک علمی

پ ـ امکان سنجی اقتصادی این فنون

ت ـ محدوده زمانی تأسیسات در کارخانه های جدید و قدیمی

ث) ماهیت و حجم خروجی های مربوط

ج) اصل احتیاط

۴ـ آنچه «بهترین فنون موجود» برای یک فرآیند خاص محسوب می شود با گذشت زمان در پرتو پیشرفت های فناورانه عوامل اقتصادی و اجتماعی و نیز تغییرات دانش و درک علمی تغییر خواهد کرد.

۵ ـ در صورت کاهش خروجی ناشی از به کار گیری بهترین فنون موجود منجر به نتایج قابل قبول زیست محیطی نشود، باید اقدامات دیگری نیز به اجرا درآید.

ب) بهترین رویه های زیست محیطی

۱ـ اصطلاح «بهترین رویه های زیست محیطی» به معنی اعمال مناسب ترین ترکیب تدابیر و راهبردهای کنترل زیست محیطی می باشد.

۲ـ در انتخاب موارد خاص، حداقل اقدامات طبقه بندی شده زیر باید مورد توجه قرار گیرد:

الف ـ ارائه اطلاعات و آموزش به عامه و کاربران در خصوص تبعات زیست محیطی انتخاب فعالیتهای خاص و انتخاب محصولات و کاربرد و دفع نهائی آنها

ب ـ تدوین و اعمال مقررات رویه های سالم زیست محیطی که همه جنبه های فعالیت در طول چرخه یک محصول را شامل شود.

پ ـ استفاده اجباری برچسب هایی که کاربران را در خصوص خطرات زیست محیطی مرتبط با یک محصول، کاربرد و دفع نهائی آن آگاه سازد.

ت ـ صرفه جویی در منابع، از جمله انرژی

ث ـ در دسترس عموم قرار دادن سامانه های جمع آوری و دفع

ج ـ اجتناب از به کارگیری مواد یا محصولات خطرناک و اجتناب از تولید ضایعات خطرناک

چ ـ بازیافت، احیا و کاربرد مجدد

ح ـ اعمال اسناد اقتصادی در مورد فعالیت ها، محصولات یا گروه هایی از محصولات

خ ـ ایجاد نظام صدور مجوز، شامل طیفی از محدودیت ها یا ممنوعیت

۳ـ در احراز اینکه چه ترکیبی از اقدامات به طور کلی یا در موارد خاص به منزله «بهترین رویه زیست محیطی» به شمار می آید، موارد زیر مورد توجه خاص قرار خواهد گرفت:

الف ـ خطر زیست محیطی محصول و تولید، کاربرد و دفع نهائی آن

ب ـ جایگزینی با فعالیتها و مواد کمتر آلوده کننده

پ ـ گستره استفاده

ت ـ منافع بالقوه زیست محیطی، یا مضرات مواد مواد یا فعالیتهای جایگزین

ث ـ پیشرفت ها و تغییرات دانش و درک علمی

ج ـ محدوده زمانی اجرا

چ ـ تأثیرات اجتماعی و اقتصادی

ح ـ اصل احتیاط

۴ـ لذا چنین نتیجه گرفته می شود که «بهترین رویه زیست محیطی» برای یک منبع خاص، با گذشت زمان در پرتو پیشرفت های فناورانه عوامل اقتصادی و اجتماعی و نیز تغییرات دانش و درک علمی تغییر خواهد کرد.

۵ ـ در صورت کاهش خروجی ناشی از به کارگیری بهترین رویه زیست محیطی منجر به نتایج قابل قبول زیست محیطی

نشود، باید اقدامات دیگری نیز به اجرا درآید و بهترین رویه زیست محیطی مورد تعریف مجدد قرار گیرد.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره منضم به متن تشریفات (پروتکل) شامل مقدمه و بیست و نه ماده و پنج پیوست در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ هجدهم مردادماه یکهزار و سیصد و نود و چهار مجلس شورای اسلامی تصویب شد و در تاریخ ۱۳۹۴/۶/۴ به تأیید شورای نگهبان رسید.

رئیس مجلس شورای اسلامی ـ علی لاریجانی/

منبع : سایت مجلس شورای اسلامی